

IV

Euskomedia informazio sistema

Iñaki Arrieta Baro

Euskomedia Fundazioko proiektuen arduraduna
Responsable de proyectos de la fundación Euskomedia

Laburpena: Euskomediak euskal kultura eta zientziaren erreferente bat izan nahi du sarean. Horretarako hainbat dokumentazio bilgune sortu ditu: euskomedia.org (Añamendi entziklopedia, *Euskonews* aldizkaria, liburutegi digitala, dokumentazio eta argazki fondoak biltzen dituen), 3digitala.com irudi bankua, eta 2008an sortutako *Hedatuz*, Euskal Herrian egindako ikerketaren hedapena bultzatzeko OAI gordailua.

Gako hitzak: Liburutegi digitalak, euskal kultura, e-prints.

Resumen: Sistema de información Euskomedia. Euskomedia quiere ser un referente en la red de la ciencia y la cultura vascas. Para ello ha creado varios centros de documentación: euskomedia.org (la enciclopedia Añamendi, la revista *Euskonews*, revistas, fondos en los que se recogen fotos y documentación), el banco de imágenes 3digitala.com, y, extendiéndose en el 2008, el depósito OAI, para impulsar la expansión de las investigaciones hechas en el País Vasco.

Palabras clave: Bibliotecas digitales, cultura vasca, e-prints.

1. EUSKOMEDIAREN SORRERAZ

Euskomedia Fundazioa 2002an sortu zen Eusko Ikaskuntzaren ekimenez. Bere aurrekaria Mediateka izeneko zerbitzua izan zen, 1996tik Eiren webgunea kudeatzen zuena.

Euskomedia euskal kultura eta zientziarekin zerikusia duten materialak digitalizatu eta sareratzeko sortu zen, bai Eusko Ikaskuntzak bai beste eragile kulturalak ekoiztutako dokumentazioa hain zuzen ere.

Helburu hori betetzeko ezinbestekoa izan da bai digitalizazio bai katalogazio lanak aurrera eramatea. Aldi berean, dokumentazio hori guztia gizarteratzeko asmoz hainbat webgune sortu ditu Euskomediak.

Komunikazio honen helburua da webgune horiek aztertzea, jasotzen duten materiala deskribatuz eta haien arteko harremanak azalduz. Bide batez, kudeatzen dituen fondoak hobeto ezagutarazteko Euskomediak etorkizun gerturako dituen asmo eta proiektuen berri ematen da.

2. EUSKOMEDIAREN ORAINAZ

Gaur egun bere sorrera helburuak betetzen jarraitzen du Euskomedia Fundazioak, hau da, euskal kultura eta zientziarekin zerikusia duten materialak digitalizatu eta sareratzea.

Horretarako hiru webgune nagusi kudeatzen ditu: euskomedia.org —gune nagusia eta informazio sistemaren bihotza—, 3digitala.com —irudi bankua— eta *Hedatu*z —OAI gordailua—.

Webgune hauetako bakoitzak bere zeregin propioa du, baina guztiak elkarlotuta daude eta zenbait ezaugarri partekatzen dituzte:

- Kalitate handiko digitalizazioa.
- Sareratzea baino lehen egindako dokumentazioaren tratamendu sakona, katalogazio zabal baten bitartez.

2.1. euskomedia.org

Gaur egun Euskomediak kudeatzen duen webgune nagusia euskomedia.org euskal kulturarako informazio sistema da.

Sistema hau hainbat dokumentu fondoek osatzen duten: Auñamendi entziklopedia, Euskonews aldizkaria, liburutegi digitala —Eusko Ikaskuntzak eta beste erakundeek argitaratutako liburu eta aldizkariak osatutakoa—, dokumentazio fondoak, eta abar. Banan bana aztertuko dugu bakoitza.

- **Bernardo Estornés Lasa - Auñamendi Entziklopedia:** «*Auñamendi*» *Euskal Herriko Entziklopedia Irudiztatu Orokorra* delakoaren bertsio digitalizatua. 150.000 artikulua baino gehiago jasotzen dituen entziklopedia historiko hau —1960ko hamarkadan hasi zen bere argitaralpena— eguneratze prozesuan dago 2001ean sarean jarri zenetik. Prozesu honek aurrera darrai gaur egun ere. Laster, gainera, aukeratutako zenbait artikulua euskaraz ere irakurtzeko aukera izango da.

URL: <http://www.euskomedia.org/aunamendi>

- **Liburu eta aldizkariak:** Fondo honetan Eusko Ikaskuntza eta bestelako eragile kulturalen bildumetan argitaratutako artikulua eta monografiak biltzen dira. Horietatik hamabi mila baino gehiago bere osotasunean daude eskuragarri. Hau da euskomedia.org-ek biltzen dituen fondoetatik liburutegi digitalik tradizionalena.

URL: <http://www.euskomedia.org/analitica>

- **Euskonews:** 1998az geroztik argitaratzen den euskal kultura eta zientziaren gaineko astekari elektronikoa. Bere webgune propioa izateaz gain —<http://www.euskonews.com>—, aldizkaria euskomedia.org informazio sistemari aurkitu daiteke. Honek bilaketa sinpleak nahiz aurreratuak egiteko aukera ematen dio Euskonewseko irakurleari.

URL: <http://www.euskomedia.org/euskonews>

1. irudia

euskomedia.org: hasiera orria

— **Agiri Fondoak:** Manuel de Irujo, Angel de Apraiz, Manuel Lekuona, José María Arizmendiarieta eta Ameriketako Euskal Erakundearen Federazioaren agiri fondoak. Pertsona eta erakunde hauen agiri fondoaren katalogazioa topatuko dugu bertan, guztira hamar mila dokumentu baino gehiago biltzen direlarik. Zenbait kasutan —adibidez, Arizmendiarieta fondoko gutun hau: <http://www.euskomedia.org/fondo/15997>— dokumentu digitalizatua ere eskuratu daiteke.

URL: <http://www.euskomedia.org/fondo>

— **Euskal Kultura prentsan:** 1900 eta 1975 bitarteko Euskal Herri osoko egunkarietan bildutako euskal kulturaren inguruko prentsa berriak. Gainera, Eusko Ikaskuntzak 1936rarte jasotzen zuen prentsa txostena ere biltzen du, kasu honetan berria digitalizaturik jaso daitekelarik.

URL: <http://www.euskomedia.org/cultura>

— **Euskal kantutegia:** Bost mila partiturez osatutako kantutegia. Kantu bakoitzeko deskribapen zabal bat —izenburua, jasotze lekua eta data, letra, eta abar—, partitura, eta musika MIDI formatuan jasotzen ditu.

URL: <http://www.euskomedia.org/cancionero>

- **Multimedia galeria:** Hainbat argazki fondo —Eusko Ikaskuntza, Auñamendi, eta zenbait udal—, audioak eta bideoak biltzen ditu. Azken hauek oraindik gutxi dira baina ekoizpena geroz eta zabalagoa da.
URL: <http://www.euskomedia.org/galeria>
- **Jaien egutegia:** Euskal herrietako jai eta ospakizunen erregistroa.
URL: <http://www.euskomedia.org/calendario>
- **Euskal Bibliografia:** gaika sailkatutako hainbat bibliografia jasotzen ditu fondo honek. Besteak beste Erdi Aroko artea, Errenazimenduko artea, Arte Barrokoa, Historia Garaikidea, Erromanizazioa Euskal Herrian, Arrantza, Antropologia, eta abar.
URL: <http://www.euskomedia.org/bibliografica>

Argi geratzen da beraz, fondo hauetatik zenbait erreferentzialak direla, dokumentuaren kokapenaren berri baino ematen ez dutelarik. Honen adibide, *Euskal Bibliografia* fondoa litzateke. Beste kasu gehienetan, erreferentziaz gain dokumentua bere osotasunean jasotzeko aukera dago, bai fondoaren osotasunean —*Auñamendi* edo *Euskonews* kasu—, bai fondoaren zati batzuetan —*Liburu eta Aldizkariak*, *Agiri fondoak*—.

Ikus dezakegunez hainbat motatako dokumentu eta fondoez osatutako liburutegi digital bat da euskomedia.org, bere zentzurik zabalenean gainera, testuez gain irudia, bideoa, eta audioa ere jasotzen baititu.

Sistemara gehitzen den dokumentu bakoitza modu oso sakonean katalogatzen da. Modu honetan, erabiltzaileak informazioa hainbat daturen arabera bilatzeko aukera dauka: egilea, izenburua, laburpena, baita testu osoa ere dokumentua esku-ragarri baldin badago.

2.2. 3digitala.com

Euskomedia Fundazioaren irudi bankua da 3digitala.com. 2009ko apirilean guztira 28.825 irudi biltzen ditu, hainbat egile eta gairen ingurukoak baina beti ere euskal kulturari lotutakoak: arkitektura, paisaia, jaiak, etnografia, eta abar.

Bere alderdi komertziala duen zerbitzu bat da 3digitala.com. Izan ere, bertan erakusgai dauden argazkiak erabili ahal izateko lizentzia bat ordaindu beharra dago.

Baina argazki horien kultur balioa ere azpimarratu nahi du Euskomediak. Horretarako argazki bakoitzaren deskribapena egiten da, alderdi kulturala azpimarratuz. Horrez gain irudiaren testuinguru kulturala ulertzen lagundu nahi da, Euskonews eta Auñamendi Entziklopedian harremana duten artikuluetara loturak eginez.

2.3. Hedatuz

Hedatuz —<http://hedatuz.euskomedia.org>— Euskomediak 2008an sortutako e-prints gordailu bat da. Nazioartean geroz eta gehiago dira mota honetako liburutegi digitalak, gure artean oraindik indar handirik ez badute ere.

3digitala
Euskomedia Fundazioa

erabiltzailea | pasahitza
izena eman | pasahitza berreskuratu | BIDALI

IRUDIK | HIRE KONTUO | ROLA EROSI | HORTZUK GARA

CRISTELLANO | ENGLISH | FRANÇAIS

Klik ta klik Euskal Herrian barrena

argazkiak
28.825

ausazko irudia
Hauen arabera bila daiteke:
gako-hitza, kontzeptua,
irudien zenbakia,
argazkilaria...

bilaketa zehatza

SATLAK

Arteak
Ekonomia
Etnografia eta folklorea
Pertsonaiak
Natura
Paisajeak
Material grafikoa
Numismatika
Ikurra
sailik gabe
Bibliografia materiala

■ **BESTE AUKERAK**
> TOPONIMOAK
> EGILEAK
> SAILAK

Erromanikoa
Erromanikoa ezagutu Jesús Telleriaren begiradapean

Kepa Etchandy
Iparraldeko sekulako argazkiak Kepa Etchandy-ren eskutik

Sahats Artxiboa
Ezagutu Nafarroako artza eta inguruak

Argazkilaria al zara?
Profesionala edo zaletua izanik Euskal Herriko aparteko irudiak al dituzu?
Zuk ere esku har dezakezu
3digitala
eskatu informazioa

BUZOTA
Bidal itzazu zure zalantzak, ideiak, iradokizunak, ...

HARREMANA | BALDINTZAK | info@3digitala.com | LEGEZKO OBRARRA | PRIBATASUN POLITIKA

euskal mediatika 90 3digitala

2. irudia

3digitala.com: hasiera orria

E-prints gordailuen helburua erakunde baten barruan egindako ikerketa zientifikoaren emaitzak edo gai jakin bat jorratzen duten dokumentu akademikoak —artikuluak, tesiak, eta abar— biltzea da.

Dokumentu hauen hedapena errazteko OAI-PMH metadatuaren banaketarako protokolo berezia garatu zen. OAI-PMH protokoloa betetzen duten gordailuen kudeaketarako programen artean, *Hedatuz*-ek EPrints softwarea —<http://www.eprints.org/>— erabiltzen du. Honek *Hedatuz*-en dauden dokumentuak protokolo bera darabilten bilatzaileek oso modu errazean topatu eta indexatu ahal izatea ahalbidetzen du.

3. irudia

Hedatuz: hasiera orria

Orain arte *Hedatuz* gordailuan Eusko Ikaskuntzak argitaratutako aldizakarietako artikuluak biltzen dira. Epe ertainera, Euskomediak duen helburua beste eragile batzuek aurrera eramandako ikerketaren emaitzak jasotzea da.

3. EUSKOMEDIAREN ETORKIZUNAZ

2009 eraldaketa urtea izango da euskomedia.org webgunearentzako, goitik behera aldatuko delarik.

Alde batetik, diseinua berrituko da. Oraingoak urte batzuk baditu eta aldaketen beharrean dago. Webgunearen berritze hau ez da soilik estetikoa izango, egituraketa ere aldatuko da. Hasierako orriak erabiltzaileari informazio gehiago ematea bilatuko da, sistema osoan aurki daitekeen informazioaren adierazgarri bilakatuz.

Diseinu berriak, bestetik, informazio biltegien integrazioa bilatuko du. Orainartean euskomedia.org-en garrantzi handia eman zaio dokumentu batek sistema osoan duen kokapenari —zein dokumentu fondoren atal den hain zuzen ere—. Baina erabiltzaile gehienek nahi dutena informazio jakin bat da, informazio horren iturriari garrantzi handiegirik ematen ez dietelarik. Hori dela eta hemendik aurrera ez zaio horrenbesteko pisurik emango dokumentuen kokapenaren informazioari —eskuragarri jarraituko duen arren—, sistemari osotasuna ematea bilatuko delarik.

Integrazio hori bultzatzeko, batetik, nabigazioa erraztea bilatuko da. Orainartean, behin euskomedia.org-eko dokumentu jakin batetara iristsita, ez da erraza

gertatzen berarekin lotuta dauden beste batzuetara joatea, bilaketa berri baten bitartez ez bada. Hemendik aurrera, horrelako harremanak erabiltzailearen esku jarriko dira. Horretarako beraien edukiaren arabera elkarlotuta dauden dokumentuen artean lotura zuzenak erabiliko dira. Lotura horiek fondo bereko nahiz ezberdinetako dokumentuen artean egitea posible izango da.

Aldi berean, dokumentu bilguneen artean ere harremanak sendotuko dira. Adibidez, Añamendiko artikulua eta bilaketetan harremana duten 3digitala.com-eko argazkiak erakutsiko dira.

Hurrengo aldaketa garrantzitsua sistemaren bilaketa azpiegitura berritzea izango da. Laster euskomedia.org-en bilaketak egiterakoan *Google Search Appliance* izeneko teknologia erabiliko da. Google-ek garatutako sistemak bilatzaile honen azkartasun eta erraztasuna emango dizkio erabiltzaileari euskomedia.org-en bilaketak egiterakoan.

Honek abantaila asko eskainiko ditu:

- **Ezagutzen duen bilaketa modu bat**, GSAk Google-n funtzionamendu bera baitu. Erabiltzaile adituak bilaketa aurreratua erabiltzen jarraitu ahal izango du baina noizbehinkakoak nahikoa izango du hitz bakar bat idaztea, Interneten bilaketak egitean ohi duen moduan.
- **Azkartasuna**, bilaketetarako zerbitzari berezi batek ematen dion arintasunarekin. Honekin euskomedia.org-ek duen arazorik handienari, webgunearen arintasun faltari hain zuzen ere, aurre egitea posible izango da.
- **Dokumentuen arteko harremanak modu errazean ikustea**. Lehenago adierazi dugun moduan, orain artean sistema osatzen duten dokumentuen harremanak nahiko ezkutuan daude. Hemendik aurrera, GSAren laguntzaz eta katalogazio sakon bat oinarri hartuta, elkar lotuta dauden dokumentuen artean nabigatzea erraztuko da.

Bi aldaketa hauekin, diseinua/egitura eta bilaketa, euskomedia.org guztiz berrituko da 2009an. Honela erabiltzaileei zerbitzu hobego bat ematea lortuko dugulakoan gaude.

Informazio sistemaren berrikuntza hauez gain, Euskomediak dokumentazio zientifikoaren hedapenerako linea estrategikoarekin aurrera jarraitzeko asmo sendoa dauka. *Hedatu*: gordailura argitalpen berriak gehitzeaz gain, Fundazioa doktorego tesien bilgune izango den gordailu bat irekitzea aztertzen ari da. Bi zerbitzu osagarri hauek Euskal Herrian egiten den ikerketa zientifikoaren emaitzen hedapena hobetzea ekarriko lukete, nazioartean erabiltzen ari diren sistema berak sustatuz.

Euskal kulturaren informazio sistema osatu honekin eta etengabeko berrikuntza oinarri hartuta, Euskomedia arlo honetan sarean erreferente izatearen helburura gerturatzen ari garelakoan gaude.